

СЕКЦІЯ V. МЕНЕДЖМЕНТ, ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Коваль Яна Сергіївна

ORCID ID: 0000-0001-6578-2996

кандидат наук з державного управління, доцент

м. Київ, Україна

Прийняття рішень – процес, який починається з виникнення проблемної ситуації й закінчується вибором рішення, тобто вибором дій з усунення проблемної ситуації. Кожен вид проблеми вимагає свого шляху вирішення. Однак повсякденний обсяг роботи будь-якого рівня не дозволяє йому відводити окремий час для вироблення нових напрямків дій для кожної проблеми. Саме тут криється важливість і необхідність використання попередньо визначеної технології. Варто пам'ятати, що серед органів державної влади важливе місце посідають органи виконавчої влади, що здійснюють функції державного управління адміністративно-політичним, економічним і соціально-культурним будівництвом. Від результатів діяльності цих органів понад усе залежить політичний і соціально-економічний стан країни. Саме ці органи виступають основним суб'єктом адміністративного права. Їх діяльність спрямована переважно на виконання завдань та рішень, прийнятих іншими органами влади. [1].

Тому, у процесі виконавчої та розпорядчої діяльності органи управління діють юридично-владно, застосовуючи різні правові засоби нормотворчого, оперативно-виконавчого (розпорядчого) та юрисдикційного (правоохоронного) характеру.

Таким чином, кожен орган виконавчої влади в Україні, діючи від імені та за дорученням держави, має певний правовий статус, виступає носієм відповідних повноважень юридично-владного характеру, реалізація яких забезпечує йому досягнення мети виконавчо-розпорядчої діяльності. Органи виконавчої влади наділені необхідною оперативною самостійністю, що виражається в їх компетенції – предметах видання управлінських рішень, правах, обов'язках, територіальних межах діяльності кожного окремого органу управління. Прийняття управлінського рішення в центральних органах виконавчої влади України регламентовані та організовані досить фрагментарно. Тому, спостерігаються певні недоліки, які не дозволяють вести мову про успішну організацію цього управлінського процесу [2].

Тому, для того, щоб бути ефективним (оптимальним або раціональним - досягти якихось поставлених цілей), рішення має відповідати ряду вимог: реалізація; механізми реалізації; гнучкість; верифікація; виконуваність.

Процес прийняття управлінського рішення передбачає наявність таких складових:

1. Суб'єкт прийняття управлінського рішення – людина або група людей, наділених необхідними повноваженнями для прийняття рішення і які несуть за це

відповідальність.

2. Керовані змінні – сукупність чинників та умов, що викликають появу тієї або іншої проблеми, якими може управляти суб'єкт прийняття управлінського рішення.

3. Некеровані змінні – ситуації, якими не може управляти суб'єкт прийняття управлінського рішення, але якими можуть управляти інші особи. У сукупності з керованими змінними некеровані змінні можуть впливати на результат вибору, утворюючи фон проблеми або її навколишнє середовище.

4. Обмеження (внутрішні й зовнішні) на значення керованих і некерованих змінних, які в сукупності визначають область допустимих значень рішення.

5. Критерій (або критерії) для оцінки альтернативних варіантів рішення. Критерій може бути заданий кількісною моделлю або якісно (в термінах індивідуальних переваг або в термінах нечіткої логіки).

6. Вирішальне правило (або система вирішальних правил) – принципи і методи вибору рішень, в результаті застосування яких отримують рекомендації або рекомендоване рішення.

7. Альтернативи (можливі результати), залежні як від значень якісних або кількісних керованих і некерованих змінних, так й від самого вибору.

8. Рішення, що припускає існування принаймні двох альтернатив поведінки (інакше проблеми прийняття управлінського рішення не виникає, зважаючи на відсутність вибору).

9. Можливості реалізації прийнятого рішення [3].

При прийнятті управлінських рішень необхідно враховувати об'єктивно діючі закони управління, а саме: залежність організаційних форм і методів управління від структури державного устрою, матеріально-технічної бази; збереження пропорційності й оптимального співвідношення всіх елементів системи державного (регіонального) управління; єдності організаційно-методологічних основ на всіх рівнях державного управління; єдності й підлеглості критеріїв ефективності; відповідності потрібного часу та часу, наявного в розпорядженні під час вирішення завдань управління; залежності ефективності вирішення завдань управління від обсягу та об'єктивності використаної інформації [4-5].

Вітчизняними та зарубіжними вченими пропонуються різні схеми процесу розроблення рішень, які відрізняються між собою мірою деталізації окремих процедур та операцій, але всі вони тією чи іншою мірою включають п'ять етапів, наведених у так званій традиційній схемі (рис. 1).

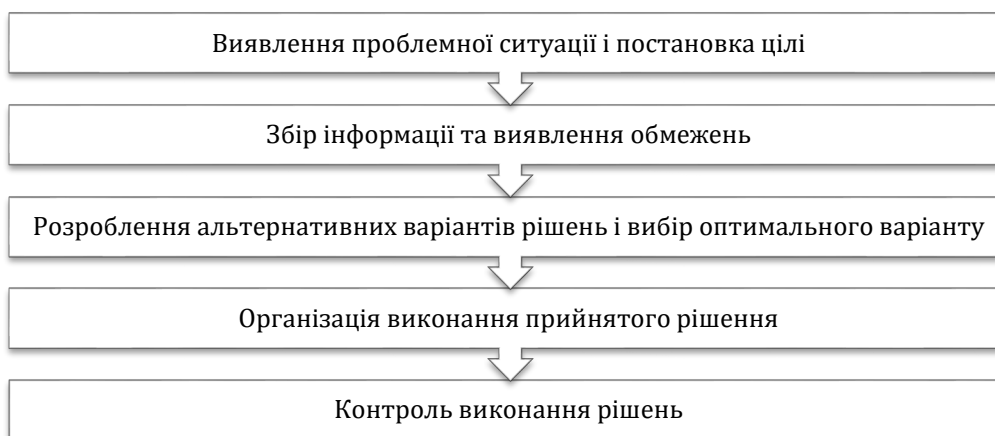

Рис. 1. Традиційна схема розроблення і реалізації управлінських рішень

Джерело: складено автором на основі [6]

Разом з тим, рішення, що приймаються органами державної влади та оформлюються у вигляді різних актів, мають бути ґрунтовними та раціональними, враховувати обов'язковість їх впливу у визначеній сфері діяльності. Це суттєво відрізняє державні рішення від звичайних управлінських рішень на рівні установ, корпорацій, що мають внутрішню спрямованість і значимість лише для цього об'єкту управління.

Зазначимо, що ефективність роботи будь-якої системи управління, а особливо органів влади, що має ієрархічну структуру, залежить від якості управлінських рішень, які, в свою чергу, зумовлені такими чинниками як: об'єктивні закони суспільного розвитку, пов'язані з прийняттям та реалізацією управлінських рішень; чітке формулювання цілі – для чого приймається управлінське рішення, які реальні результати можуть бути досягнені, як виміряти та зіставити поставлену ціль та досягнуті результати; обсяг і цінність інформації на основі якої приймаються управлінські рішення; термін розробки управлінського рішення; організаційні структури управління; форми та методи управлінської діяльності; методи і методики розробки та реалізації управлінських рішень; суб'єктивність оцінки варіанту вибору рішення; стан управлінської та керованої системи; система експертних оцінок рівня якості й ефективності управлінських рішень [7].

Отже, на основі проведеного дослідження, доцільно зазначити, що управлінське рішення – це вибір альтернативи, здійснюваний менеджером у рамках його посадових повноважень і компетенції, спрямований на досягнення визначеної мети організації. За змістом це може бути спосіб дії, план роботи, варіант проекту тощо. Рішення має бути відповідним щодо ресурсних, правових та морально-етичних обмежень. Рішення є тим ефективнішим, чим більшим є ступінь досягнення цілей і меншими витрати на їхню реалізацію.

Список використаних джерел:

1. Бабчинська О., Собчук С. Новітні методи прийняття управлінських рішень та їх особливості в економіці України. Вісник Хмельницького національного університету. 2012. № 2. Т. 1. С. 22–25.
2. Потеряйко С. П. Механізми прийняття державно-управлінських рішень у сфері державної безпеки. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2021. Том 32 (71). № 3. С. 108-114. DOI: <https://doi.org/10.32838/TNU-2663-6468/2021.3/18>.
3. Яремко О. Ф. Особливості прийняття та реалізації управлінських рішень в системі публічного управління. Грааль науки. 2021. №7. С. 57-61. DOI:10.36074/grail-of-science.27.08.2021.007.
4. Найдюк С. В. Сутність процесу прийняття управлінських рішень у державному управлінні. Аспекти публічного управління. 2015. №9(23). С. 12-19. URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/233892983.pdf>.
5. Коваль Я. С. Шляхи удосконалення організаційного та інформаційного забезпечення якості прийняття державно-управлінських рішень. Вчені записки КНЕУ. 2021. №24(3). С. 40-48.
6. Сергієнко Т. І. Ефективність управлінських рішень в органах виконавчої влади. Науковий вісник молодих вчених ЗДІА. 2011. №2(3). 243 с.
7. Брюшкова Н. О., Ніколюк О. В., Удовиця О. Ф. Особливості прийняття управлінських рішень в публічному управлінні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. №3. URL : http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/41.pdf.